

Årsrapport for 2024

Innledning. Partilovnemnda (PLN) arbeider for å sikre åpenhet om hvordan politiske partier finansieres. Partiene forstår og støtter generelt dette arbeidet, enten de blir kontrollert eller har fått sanksjonsvedtak fra nemnda.

Hovedaktiviteter i 2024 I løpet av året har PLN fokusert på følgende hovedaktiviteter:

- Oppfølging av partienes plikt til å innrapportere bidrag i valgår.
- Sikring av at partiene avgir årlige økonomirapporter.
- Samarbeid med Partirevisjonsutvalget om kontroll med utvalgte partier og partiledes regnskap for valgåret 2023
- Opplæring av ny leder og nye medlemmer i nemnda

Om forvaltningssanksjoner. Antallet vedtak om forvaltningssanksjoner ved brudd på partiloven, i form av formelle advarsler eller avkortning i partistøtten, har holdt seg lavt gjennom året. Ved årets slutt var PLN à jour med saksbehandlingen.

Møtevirksomhet. Møtefrekvens og -form har vært tilpasset arbeidsmengden og behovene. Digitale møter har gjort det enkelt å behandle enkeltsaker, mens fysiske møter har vært viktige for diskusjoner og komplekse saker og for at den nye nemnda skal bli kjent.

Anbefalinger og fremtidige behov. Indirekte støtte til politiske partier via innsamlingsaksjoner som "Aksjon Borgerlig valgseier" utfordrer partilovens krav om åpenhet. Høsten 2023 ba Stortinget regjeringen om å vurdere endringer i partiloven for å hindre anonyme bidrag gjennom mellommenn, noe som har fått stor oppmerksomhet både fra politisk hold og i media, også i 2024. Den nye partilovnemnda fulgte høsten 2024 opp brevet PLN sendte til Kommunal- og distriktsdepartementet som lov-eier i desember 2024, der det ble tatt til orde for en lovrevisjon som kan legge til rette for inngrep som kan realisere lovens intensjon om åpenhet.

Videre håper nemnda at prosjektet med å få ny partiportal startes opp i 2025. Det er enighet fra alle parter som bruker dagens løsning om at den er foreldet. Partilovnemnda har et spesielt behov for å få en forbedret løsning for å kunne følge opp rapportering og registrere vedtak om sanksjon for partier som har brutt partiloven, på en sikrere og mer hensiktsmessig måte enn i dag. I dagens løsning foregår det meste av nemndas arbeid manuelt i portalen, langt utover det som er vanlig i moderne tilskuddsforvaltning.

Endelig er det viktig for Partilovnemnda å få formidlet at samarbeidet mellom nemnda og Statistisk sentralbyrå, Kommunal- og distriktsdepartementet og Statsforvalteren i Vestland fungerer utmerket. Dette samarbeidet og arbeidsfellesskapet er spesielt viktig for nemndas sekretariat og dens arbeid. Partiregisteret i Brønnøysundregistrene er også en aktør i dette samarbeidet siden nemnda er klageinstans når det gjelder vedtak om registrering av partier. Samarbeidet med Partiregisteret er for tiden mindre systematisert, spesielt når det gjelder

kontakt og dialog med saksbehandlere, og Partiregisteret deltar ikke i fagmøtene på partilovområdet.

Ny nemnd. Den 23. august 2024 oppnevnte regjeringen en ny nemnd med en funksjonstid på seks år, som skal arbeide frem til 23. august 2030. Dette er den fjerde nemnda som er oppnevnt siden partiloven trådte i kraft i 2006. Den nye nemnda erstattet den forrige, som avsluttet sitt arbeid 15. juni 2024. Den nye nemnda er i gang og har hatt to fysiske møter og ett digitalt møte høsten 2024. Nemndas praksis har vært å variere mellom fysiske og digitale møter. Den nye nemnda vil prioritere fysiske møter i oppstartsfasen for at medlemmene skal kunne bli bedre kjent med oppgavene og hverandre.

Partirevisjonsutvalget (PRU) bistår Partilovnemnda med å kontrollere at partier følger reglene i partiloven. PwC har hatt denne oppgaven de siste 12 årene. Gunnar Holm Ringen som har ledet utvalget fra starten i 2013, endret arbeidsgiver høsten 2024, og er nå erstattet av Hans-Christian Berger. Utvalget oppnevnes for fire år av gangen, og oppdraget skal ut på anbud igjen høsten 2025. Dagens kontroller gjøres ved å trekke ut tilfeldige utvalg. Det har vært diskutert i nemnda og PRU om fremtidige kontroller bør baseres på risikovurderinger for å gjøre dem mer treffsikre og utnytte ressursene bedre.

Avslutning. PLN ser frem til å fortsette sitt arbeid med å sikre åpenhet og tillit til finansieringen av de politiske partiene i Norge.

1. Partilovnemnda

Partilovnemnda er et uavhengig forvaltningsorgan. Verken Kongen eller Kommunal- og distriktsdepartementet kan instruere eller endre nemndas beslutninger i enkeltsaker, men departementet har administrativt ansvar for virksomheten.

For å bidra til å sikre åpenhet om finansieringen av de politiske partiene, kontrollerer Partilovnemnda at partiene overholder reglene i [partiloven](#) av 17. juni 2005 nr. 102 med tilhørende forskrift, gir tolkningsuttalelser, treffer vedtak om formell advarsel eller avkortning av partistøtte, og avgjør klagesaker. Nærmere informasjon er tilgjengelig på www.partilovnemnda.no.

Partilovnemnda oppnevnes for seks år av gangen. Frem til 15.juni 2023 hadde den følgende medlemmer:

Leder

Professor Eivind Smith (Oslo)

Medlemmer oppnevnt etter forslag fra politiske partier

Lars Arne Ryssdal (Asker)

Geir Helge Sandsmark (Halden)

Anne Tingelstad Wøien (Gran)

Andre medlemmer

Avdelingsdirektør Hege Fjellheim (Karasjok)
Professor Elisabeth Ivarsflaten (Bergen)

Fra 23. august 2024 har PLN følgende medlemmer:

Leder:

Professor Ragna Aarli (Bergen)

Medlemmer oppnevnt etter forslag fra politiske partier

Arbeiderpartiet: Knut Storberget (Elverum)
Rødt: Finn Olav Rolijordet (Gjøvik)
Kristelig Folkeparti: Hans Fredrik Grøvan (Lyngdal)

Andre medlemmer:

Avdelingsdirektør Hege Fjellheim (Karasjok)
Professor Elisabeth Ivarsflaten (Bergen)

2. Partilovnemndas adresse, sekretariat og hjemmeside

Sekretariatsleder Daniel Giske har vært sekretær for nemnda og har kontor i Kommunal- og distriktsdepartementet. Arkivtjenester mm. utføres av Statsforvalteren i Vestland. Nemnda har egen hjemmeside med adresse www.partilovnemnda.no.

3. Nemndsmøter

I 2024 hadde Partilovnemnda møter 9. januar (digitalt) 14. februar (digitalt), 30. oktober (fysisk), 30. mai (fysisk) 14. november (digitalt) og 6. desember (fysisk). I tillegg ble saker avgjort på sirkulasjon.

4. Behandlede saker*4.1 Tolkingsuttalelser og avklaringer*

Ifølge partiloven § 24 andre ledd bokstav a, har Partilovnemnda som oppgave å tolke reglene i partiloven og partilovforskriften.

4.2 Tolkingsuttalelse - Om gjennomføring av avkortingsvedtak etter etableringa av de nye fylkeskommunene Akershus, Buskerud, Finnmark, Telemark, Troms, Vestfold og Østfold, og i kommunene Haram og Ålesund

Fra 1. januar 2024 trådte kommune og fylkesoppløsningen i kraft. Dermed har ikke partiledde i Troms og Finnmark, Vestfold og Telemark, Viken fylkeskommuner og Ålesund kommune rett til støtte etter partiloven. Vedtak om avkortning i partistøtte i 2024, for partiledde i dette geografiske nedslagsfeltet, kunne derfor ikke gjennomføres for de berørte partiledde.

[Tolkingsuttalelsen av 4. mars 2024](#) ble laget for å kunne begrunne og gjennomføre avkortningsvedtak for rettsetterfølgende partiledde etter etableringen av de nye fylkeskommunene Akershus, Buskerud, Finnmark, Telemark, Troms, Vestfold og Østfold, og i kommunene Haram og Ålesund.

4.3 Kontroll med at finansieringsbestemmelsene i loven blir fulgt

Ifølge partiloven § 24 andre ledd bokstav b, skal Partilovnemnda kontrollere at finansieringsreglene i loven følges. Denne kontrollen skjer hovedsakelig ved å avdekke brudd på plikten til årlig økonomirapportering og plikten til å særskilt innrapportere bidrag i valgår. I tillegg utfører Partirevisjonsutvalget rutinekontroller i mellomvalgår. Reaksjonen ved avdekkede lovbrudd er sanksjon i form av enten formell advarsel, avkortning, eller tilbakehold av partistøtte.

4.4 Vedtak om forvaltningssanksjon for brudd på plikten til å avgi årlig økonomirapport

Ifølge partiloven § 24 andre ledd bokstav c, har Partilovnemnda som oppgave å fatte vedtak om bruk av administrative sanksjoner.

Partilovnemnda mottok 11.oktober 2024 melding fra SSB om partienes og partiledenes innrapportering av økonomi for 2023 (jf. partiloven § 22). Meldingen viste hvilke partier og partiledde som ikke oppfylte innrapporteringsplikten for regnskapsåret 2023. For 102 av disse vedtok Partilovnemnda å avkorte i den statlige partistøtten for 2025, mens 28 partiledde fikk formell advarsel på grunn av forsinket innrapportering.

4.5 Saker om innrapportering av bidrag i valgåret 2023

Partiloven § 24 andre ledd 2 bokstav c om hjemmel til å vedta sanksjoner, gjelder også ved brudd på partienes plikt etter partiloven § 18 fjerde ledd til særskilt å innberette bidrag i valgår.

I 2024 traff Partilovnemnda til sammen 10 vedtak om forvaltningssanksjon for brudd på fristen for særskilt innberetning av bidrag over 10 000 kroner mottatt fra 1. januar til siste fredag før valget i 2023. Forklaringen er ofte svikt i interne rutiner, manglende kunnskap om reglene eller hektisk valgkamperperiode. [Fem partiledde fikk formell advarsel og fem partiledde fikk avkortning i partistøtten.](#)

3.5 Rutinekontroll i mellomvalgår

Partilovnemnda ga 14. juni 2024 Partirevisjonsutvalget (PRU) i oppdrag å gjennomføre kontroll med, og veiledning av 35 partier og partiledde, som var tilfeldig utvalgt uavhengig av partifarge (noe mer enn 1 % av befolkningen), jf. partiloven § 24 nr. 5. Ett parti (Sosialistisk Venstreparti) ble tilfeldig utvalgt for stedlig kontroll. Ellers ble arbeidet gjennomført som dokumentkontroll med utgangspunkt i partienes bokføring, regnskap og økonomirapport for 2023. PRU gjennomførte kontrollene høsten 2024, og en samlet rapport skal være klar i januar 2025 og vil være grunnlag for nemndas oppfølging overfor partiene.

3.6 Klagesaker

Ifølge partiloven § 24 andre ledd bokstav d og e, avgjør Partilovnemnda klager over vedtak om registrering i Partiregisteret (jf. § 8) og over vedtak om tildeling av partistøtte (jf. § 15).

Partilovnemnda mottok fire klagesaker i 2024. Nemnda avsto en [klage fra Alliansen – Alternativ for Norge](#) på Statsforvalteren i Vestlands stans i utbetaling av partistøtte til samtlige av partiets partiledde begrunnet med at det ikke lenger fylte vilkårene for å motta partistøtte.

Kystpartiet fikk avvist [tre klagesaker](#) knyttet til registrering av partiet i Partiregisteret.

3.8 Øvrige vedtak

Partilovnemndas vedtak kan ikke påklages, men nemnda vil som regel ta egne vedtak opp til ny vurdering hvis parti(leddene) ber om det, jf. [forvaltningsloven](#) § 35. I 2024 ble en [omgiøringsbegjæring fra Alliansen – Alternativ for Norge](#) avslått. Bakgrunn for begjæringen var at Partilovnemnda vedtok [28. september 2023](#) at Alliansen – Alternativ for Norge ikke oppfyller minstekravene som politisk parti med rett til partistøtte etter partiloven.

3.9 Utviklingen i sanksjonspraksis

Tabell 1 Vedtak om avkortning på grunn av manglende økonomirapportering

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	220	178	148	103	132	70	79	82	67	102

Tallet for 2024 gjelder vedtak om sanksjon på grunn av manglende rapport for regnskapsåret 2023, osv.

Tabell 2 Vedtak om formell advarsel på grunn av forsinket økonomirapportering

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	32	34	36	20	9	17	16	47	24	28

Tallet for 2024 gjelder vedtak om advarsel på grunn av forsinket rapport for regnskapsåret 2023, osv.

Tabell 3 Samlet antall sanksjoner på grunn av manglende eller forsinket økonomirapportering

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	252	212	184	123	141	87	95	129	91	130

Tallet for 2024 gjelder sanksjon på grunn av manglende rapport for regnskapsåret 2023, osv.

Tabellen viser at det samlede antall vedtak om forvaltnings sanksjon som følge av manglende eller forsinket økonomirapport holder seg lavt sammenlignet med populasjonen (rundt 3000 partier og partiledde).

Tabell 4 Avkortet beløp (kroner) uansett årsak

År	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	1 002 901	2 576 537	570 946	943 225	813 829	880 432	1 060 640	228 286

Vedtaket om redusert partistøtte uten hensyn til begrunnelsen (manglende økonomirapportering, manglende innrapportering av bidrag i valgår, annet). Vedtakene blir effektivt i påfølgende kalenderår. Det samlede avkortede beløp basert på sanksjonsvedtak i 2024 og effektivt i 2025 er vesentlig lavere enn i øvrige år. Det er vanskelig å peke noen

direkte årsak til det lave beløpet, men det lave antallet sanksjonsvedtak for hovedorganisasjoner og fylkesledd, som ofte mottar betydelig mer i partistøtte enn lokale ledd, kan ha betydning her. Det kan også skyldes at nye partier og partiledd kom til på lokalplan i forbindelse med kommune og fylkestingsvalget i 2023. Lav valgoppslutning for slike nye partier og partiledd kan ha ført til at mange av de nye partileddene ikke lenger har aktivitet og i realiteten er nedlagt uten at de nødvendigvis har avregistrert seg i partiportalen. Denne kombinasjonen kan ha ført til at mange av nemndas sanksjonsvedtak om avkortning er rettet mot partiledd som har mottatt liten partistøtte.

5. Annen virksomhet

4.1 Annen kontakt med partiene og offentligheten

I løpet av året har Partilovnemnda som vanlig mottatt henvendelser fra partier, medier og andre om ulike sider av regelverk og virksomhet. De fleste henvendelsene har blitt besvart uten at det har gitt grunn til å treffe formelt vedtak.

4.2 Deltakelse på møter mv.

Nemndsleder Eivind Smith og sekretariatsleder deltok i faggruppemøter med representanter for Kommunal- og distriksdepartementet, Statsforvalteren i Vestland og SSB, i Os i Bjørnafjorden den 22.-24. januar og på Svanøy (Florø) 10.-12.juni. Nemndsleder Ragna Aarli og sekretariatsleder deltok i faggruppemøte 14. og 15. oktober i Oslo.

I uke 45 deltok sekretariatslederen på regionale informasjonsmøter for de politiske partiene i Tromsø, Trondheim og Oslo.

Oslo, 11. februar 2025

Ragna Aarli
Leder

Daniel Giske
Sekretariatsleder